

Valtiovarainministerio@vm.fi.

KUHMON KAUPUNGIN LAUSUNTO KUNTALAIN HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA

Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa kuntalakiluonnoksesta. Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 26.8.2014. Lausunto pyydetään toimittamaan myös word -tiedostona lausuntoyhteenvedon laatimista varten.

Kuhmon kaupunki toteaa lausuntonaan lausuntopyynnön kohteena olevasta kuntalakiluonnoksesta luku- ja pykäläkohtaisesti seuraavaa:

1. Kunnan toiminnan käsitteestä (6 §)

”Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5§:nssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan *tytäryhteisö*. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa *kuntakonsernin*. Mitä tässä laissa säädetään kunnan tytäryhteisöistä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätiöön. Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.”

Lausunto:

- pykälä täsmentää kunnan toiminnan käsitettä, ja siihen ei ole huomautettavaa

2. Kunnan tehtäviä, järjestämisvastuuta ja palvelujen tuottamista koskevista ehdotuksista (7-9 §)

7 § Kunnan tehtävät

”Kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädetyt tehtävät. Laissa säädetään myös siitä, kun tehtäviä on järjestettävä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa (lakisääteinen yhteistoiminta).

Kunta voi sopimuksen nojalla ottaa hoitaakseen muitakin kuin itsehallintoonsa kuuluvia julkisia tehtäviä.”

8 § Kunnan järjestämisvastuu

”Kunta voi järjestää sille laissa säädetyt tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Lakisääteisessä yhteistoiminnassa järjestämisvastuu on kunnan puolesta toisella kunnalla tai kuntayhtymällä.

Tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestämisen edellyttämien palvelujen ja muiden toimenpiteiden

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä
- 3) tuottamistavasta
- 4) tuottamisen valvonnasta sekä
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä

Kunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämisvastuu on siirretty toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle.”

9 § Palvelujen tuottaminen

”Kunta tai kuntayhtymä voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse tai hankkia ne sopimukseen perustuen muulta palvelujen tuottajalta. Palvelusetelin käytöstä säädetään erikseen.

Julkisen hallintotehtävän kunta voi kuitenkin antaa muulle kuin viranomaiselle vain, jos siitä erikseen säädetään.

Kunnan tai kuntayhtymän hankkiessa laissa säädettyjä palveluja muulta palvelujen tuottajalta sillä säilyy 8 §:n 2 momentissa tarkoitettu järjestämisvastuu. Tämän lisäksi palvelujen tuottajan vastuu palveluista määräytyy sen mukaan, mitä tässä laissa tai muualla säädetään, sekä mitä kunta tai kuntayhtymä ja palvelujen tuottaja sopivat.”

Lausunto:

- pykälä 7 vastaa pääosin voimassa olevan lain 2 §:n 1 ja 2 momenttia. Uutena asiana siinä on lause: ”Laissa säädetään myös siitä, kun tehtäviä on järjestettävä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa (lakisääteinen yhteistoiminta).” Tässä vaiheessa ei ole tietoa, mitä tällainen lakisääteinen yhteistoiminta voisi olla. Pykälällä on selvästikin tarkoitus rajoittaa kuntien itsenäistä päätösvaltaa palvelujen järjestämisessä, ja tällä haetaan luonnollisesti palvelujen järjestämisen tehostamista ja kulusäästöjä. Lakisääteistä kuntien yhteistoimintaa järjestettäessä tulee pystyä huomioimaan 8 §:n edellyttämä palvelujen tuottamisen kriteerit, ennen muuta palvelujen yhdenmukainen saatavuus
- 8 §:n 2 momentin kohdat 1 – 5 selkeyttävät palveluiden järjestämisen käsitettä. Kohdassa säädetään kuntayhtymän järjestämien palveluiden ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, sekä tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä
- 8 §:n mukaan kunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta. Kun lailla säädetään kuntien lakisääteisistä tehtävistä, tulee valtion huolehtia myös riittävästä rahoituksesta tehtävien hoitamiseksi
- tulevassa uudessa Kuntalaissa tulee huomioida sote -uudistus. Uudessa mallissa on erotettu palvelujen järjestäminen ja niiden tuottaminen toisistaan. Järjestämisvastuu tulee olemaan viidellä sosiaali- ja terveysalueella (sote -alue). Sote -alueen kuntayhtymä vastaa siitä, että sen alueella asukkaat ja muut palveluihin oikeutetut saavat tarvitsemansa palvelut. Lähtökohtana on lähipalvelujen turvaaminen. Uuden järjestämislain kriteerien mukaisesti palveluja voidaan keskittää vain, mikäli palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja, tai palvelujen tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas toteuttaminen edellyttävät keskittämistä. Palveluja voidaan toteuttaa eri keinoin

3. Kuntatalousohjelmasta (12 §)

”Osana valtion ja kuntien neuvottelumenettelyä valmistellaan kuntatalousohjelma. Kuntatalousohjelman valmistelu on osa julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvioesityksen valmistelua.

Kuntatalousohjelma sisältää julkisen talouden suunnitelman kuntataloutta koskevan osan. Julkisen talouden suunnitelmasta on voimassa, mitä talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetussa laissa (869/2012) ja sen nojalla säädetään.

Kuntatalousohjelmassa arvioidaan kuntien toimintaympäristön, palveluiden kysynnän ja kuntien tehtävien muutokset sekä tehdään arvio kuntatalouden kehityksestä. Kuntataloutta arvioidaan kokonaisuutena, osana julkista taloutta ja kuntaryhmittäin. Arvioinnissa eritellään kuntien lakisääteiset ja muut tehtävät sekä arvioidaan kuntien toiminnan tuottavuutta.

Valtion talousarvioesityksen yhteydessä esitetään arvio kuntatalouden kehityksestä sekä valtion talousarvion vaikutuksista kuntatalouteen.

Kuntatalousohjelman valmistelee valtiovarainministeriö yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön, ympäristöministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä tarvittaessa muiden ministeriöiden kanssa. Kuntatalousohjelman perusteena olevat taloudelliset ennusteet ja kuntatalouden kehitysarvion laatii valtiovarainministeriö. Suomen Kuntaliitto osallistuu kuntatalousohjelman valmisteluun.”

Lausunto:

- kuntatalousohjelma korvaa voimassa olevan peruspalveluohjelmamenettelyn (peruspalveluohjelma ja peruspalvelubudjetti). Kuntatalousohjelmassa kuntasektorille asetetaan oma tasapainotavoitteensa, ja julkisen talouden suunnitelmassa tulee esittää yksilöidyt toimenpiteet, joilla kuntataloudessa saavutetaan tasapaino. Ohjelman on tarkoitus antaa aikaisempaa paremmat edellytykset arvioida kuntien tehtävien ja niiden rahoituksen tasapainoa sekä perustuslaissa turvatun rahoitusperiaatteen toteutumista. Kuntatalousohjelmalla on myös tarkoitus vahvistaa kunta politiikan kokonaisuuden hallintaa valtioneuvoston päätöksenteossa. Kuntaohjelman valistelussa korostuu eri ministeriöiden välinen, entistä laajempi, yhteistyö sekä yhteistyö valtion ja kuntasektorin välillä (Suomen Kuntaliiton kautta)
- kuntien lakisääteisiä tehtäviä määritettäessä tulee huolehtia siitä, että valtio myös takaa riittävän rahoituksen tehtävien järjestämiseen. Valtio on valtionosuusleikkaukset painottuvat pieniin ja syrjäisiin kuntiin. Kuntien tehtävien leikkaamisesta puhutaan, mutta samalla kuitenkin kunnille ollaan asettamassa uusia lakisääteisiä tehtäviä
- ministeriöiden välinen aiempaa laajempi yhteistyö on myönteinen asia

- myös julkistalouden suunnitelmallinen tasapainottaminen on myönteinen asia
- kuntaohjelmaa laadittaessa tulee varmistaa riittävän laaja-alainen eri alueilla ja erilaisissa olosuhteissa toimivien kuntien kuuleminen

4. Kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttamisesta (15 §)

”Valtuutetut ja varavaltuutetut valitaan kunnassa toimitettavissa kuntavaaleissa. Valtuuston toimikausi on neljä vuotta ja se alkaa vaalivuoden kesäkuun alusta.

Lausunto:

- lakiluonnoksessa halutaan muuttaa valtuuston toimikauden alkamisajankohtaa tammikuun alusta kesäkuun alkuun. Muutos aiheuttaa paineita uusien luottamushenkilöiden koulutusaikatauluun; valmius valmistella ja käsitellä joulukuun loppuun mennessä hyväksyttävä talousarviota ja ennen kaikkea valmius käsitellä kesäkuun loppuun mennessä edellisen tilivuoden tilinpäätös. Jos valtuuston toimikauden halutaan alkavan kesäkuun alusta, pitäisikö edellisen vuoden tilinpäätös käsitellä toukokuun loppuun mennessä, toisin sanoen edellisen valtuuston toimikauden aikana

5. Valtuuston kokoa koskevasta sääntelystä (16 §)

”Valtuutettujen lukumäärästä päättää valtuusto. Valtuutettuja valitaan pariton lukumäärä kunnan asukasluvun perusteella seuraavasti:

Asukasluku	Valtuutettuja vähintään
enintään 5 000	13
5 001 – 20 000	27
20 001 – 50 000	43
50 001 – 100 000	51
100 001 – 250 000	59
250 001 – 500 000	67
yli 500 000	79.

Jollei valtuusto tee päätöstä valtuutettujen lukumäärästä, valtuutettuja valitaan laissa säädetty vähimmäismäärä. Valtuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemmin päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava oikeusministeriölle vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä.

Tässä pykälässä säädetty asukasluku määräytyy väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennuspalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä vaalivuotta edeltävän vuoden marraskuun 30 päivän päättyessä olevien tietojen mukaan.

Lausunto:

- Kuhmon kaupungin osalta muutos tarkoittaa sitä, että valtuutettujen lukumäärän on oltava vähintään 27. Jollei valtuusto tee päätöstä valtuutettujen lukumäärästä, valtuutettuja valitaan laissa säädetty vähimmäismäärä
- muutos on hyväksyttävä; kunta saa itsenäisesti päättää lain vähimmäismäärää suuremmasta valtuutettujen lukumäärästä

6. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevista ehdotuksista (5 luku);

20 § Äänioikeus kuntavaaleissa

”Äänioikeus kunnassa toimitettavissa kuntavaaleissa on Suomen tai muun Euroopan unionin jäsenvaltion, Islannin tai Norjan kansalaisella, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jonka kotikuntalaisia tarkoitettu kotikunta on väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä. Äänioikeus kuntavaaleissa on myös muulla edellä säädetty edellytykset täyttävällä ulkomaalaisella, jos hänellä tuolloin on ollut kotikunta Suomessa kahden vuoden ajan.

Äänioikeus kuntavaaleissa on lisäksi Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevalla ja tällaisen henkilön perheenjäsenellä, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jonka vaalilain 18§:ssä tarkoitettu äänioikeuskunta on kyseinen kunta väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä.”

Lausunto:

- pykälän ensimmäinen momentti vastaa voimassa olevan lain pykälää 26 eikä siinä ole muutoksia
- pykälän toinen momentti on uusi ja laajentaa äänioikeuden kuntavaaleissa henkilöihin, jotka ovat Euroopan unionin tai kansainvälisen järjestön palveluksessa Suomessa, tai ovat heidän perheenjäseniään, vaikkei kyseisillä henkilöillä ole kotikuntaa Suomessa
- äänioikeuden laajennus on hyväksyttävä

21 § Äänestys oikeus kunnallisessa kansanäänestyksessä

”Äänestys oikeudesta kunnassa toimitettavassa kansanäänestyksessä on soveltuvin osin voimassa, mitä 20§:n 1 ja 2 momentissa säädetään äänioikeudesta kuntavaaleissa.

Äänestys oikeus kunnan osa-aluetta koskevassa kansanäänestyksessä on vain henkilöllä, jonka asuinpaikka on asianomaisella kunnan osa-alueella.”

Lausunto:

- pykälä vastaa voimassa olevan lain pykälää 26 kuitenkin niin, että äänestys oikeutta laajennetaan vastaavalla tavalla kuin äänioikeutta kuntavaaleissa
- äänestys oikeuden laajennus on hyväksyttävä

22 § Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

”Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista.

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kansalaisraateja
- 2) selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin
- 4) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun
- 5) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa
- 6) tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.”

Lausunto:

- pykälä vastaa voimassa olevan lain pykälää 27
- kuntalaisten osallistumisoikeus on kirjattu lakiluonnokseen riittävästi. Säädös on mahdollistava

23 § Aloiteoikeus

”Kunnan asukkailla, palvelujen käyttäjillä sekä kunnassa toimivalla yhteisöllä ja säätiöillä on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet. Valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettut toimenpiteet.

Jos aloitteen tekijöinä on vähintään kaksi prosenttia kunnan asukkaista, asia on otettava käsiteltäväksi viimeistään kuuden kuukauden kuluessa asian vireille tulosta.”

Lausunto:

- pykälä on sisällöltään sama kuin voimassa olevan lain pykälä 28
- pykälään ei ole huomautettavaa

24 § Kunnallinen kansanäänestys

”Valtuusto voi päättää, että kunnalle kuuluvasta asiasta toimitetaan kansanäänestys. Valtuuston päätökseen, jolla on päätetty toimittaa kansanäänestys, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansanäänestys on neuvoa-antava.

Kansanäänestys voidaan toimittaa koko kuntaa tai jotakin kunnan osa-aluetta koskevana. Kunnan osa-alueena on tällöin yksi tai useampi vaalilaissa tarkoitettu äänestysalue.

Kaikilla äänestysioikeutetuilla on yhtäläinen äänestysioikeus. Äänestys on salainen. Kansanäänestyksen toimittamisessa sovelletaan lisäksi neuvoa-antavissa kunnallisissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annettua lakia (656/1990).

Lausunto:

- vastaa voimassa olevan lain pykälää 30
- kansanäänestyksen toimittamista koskeva valituskielto on nykyisessä laissa muutoksenhaku-luvussa. Valituskielto siirrettäisiin asiallista sisältöä muuttamatta nyt kyseessä olevaan pykälään
- pykälään ei ole huomautettavaa

25 § Kansanäänestysaloite

”Kansanäänestysaloitteen voi tehdä 15 vuotta täyttänyt kunnan asukas tai henkilö, jolla on äänestysioikeus kansanäänestyksessä kyseisessä kunnassa.

Jos kansanäänestysaloitteen tekijöinä on vähintään neljä prosenttia 15 vuotta täyttäneistä kunnan asukkaista, valtuuston on viipymättä päätettävä, toimitetaanko aloitteessa tarkoitettu kansanäänestys.”

Lausunto:

- vastaa voimassa olevan lain pykälää 31
- muutoksen myötä kansanäänestysaloitteen tekemisoikeus laskee 18 vuodesta 15 vuoteen
- muutoksen myötä aloitteen takana pitää olla vähintään 4 % 15 vuotta täyttäneistä kunnan asukkaista entisen 5 %:n sijaan
- lisäksi aloiteoikeus tulisi Euroopan unionin tai kansainvälisen järjestön palveluksessa Suomessa asuville työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen; muutos on hyväksyttävissä
- ikärajan laskemista perutellaan nuorten alle äänestysikäisten vaikuttamismahdollisuuksien lisäämisellä; muutos on perusteltu ja hyväksyttävissä
- prosenttiluvun alentamista perutellaan sillä, että prosenttiluku lasketaan aiempaa suuremmasta asukasmäärästä; väestötappiokuntien osalta perustelu ontuu, mutta muutos on hyväksyttävissä

26 § Nuorisovaltuusto

”Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä.

Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

Lasten ja nuoren osallistumisesta ja kuulemisesta säädetään nuorisolain (72/2006) 8 §:ssä.”

Lausunto:

- sääntely on kuntalaissa uutta. Nuorisovaltuusto tai vastaavat nuorten vaikuttajaryhmät olisivat nuorten vaikuttamis- ja kuulemiskanavia. Ne eivät olisi 30 §:ssä tarkoitettuja kunnan toimielimiä, jotka ovat kunnan viranomaisia ja voivat käyttää julkista valtaa
- nuorison asioiden huomioiminen on kaupunkimme strategian mukaista
- tilanne on kuitenkin ongelmallinen nuorisovaltuuston pyörittämiseen tarvittavien resurssien osalta, mikäli vaatimus on sama Helsingin kaupungille ja Kuhmon kaltaiselle alle 10 000 asukkaan pienemmälle kaupungille. Sanamuoto tulee olla muodossa: ”Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallitus voi asettaa nuorisovaltuuston tai vastaavan nuorten vaikuttajaryhmän”

27 § Vanhusneuvosto

”Ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vanhusneuvosto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä.

Vanhusneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen, päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen tai ikääntyneen väestön tarvitsemien palvelujen kannalta.”

Lausunto:

- pykälän sisältö vastaisi pääosin vanhuspalvelulain 11 §:ää. Kunnille on jo tällä hetkellä vanhuspalvelulaissa säädetty velvoite asettaa vanhusneuvosto
- pienillä kunnilla käytössä olevien resurssien vähäisyyden vuoksi, tämän pykälän, samoin kuin nuorisovaltuustopykälän, pitäisi olla mahdollistava, ei pakottava

28 § Vammaisneuvosto

”Vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallitus voi asettaa vammaisneuvoston. Vammaisilla henkilöillä sekä heidän omaisillaan ja järjestöillään tulee vammaisneuvostossa olla riittävä edustus. Kunnanhallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä.

Vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen, päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen tai vammaisten henkilöiden tarvitsemien palvelujen kannalta.”

Lausunto:

- tällä hetkellä vammaisneuvostosta säädetään vammaispalvelulain 13 §:ssä; siirto kuntalakiin ei tuo muutosta asiasisältöön
- pykälä on mahdollistava eikä siihen ole huomautettavaa

29 § Viestintä

”Kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan tulee antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Kunnan on huolehdittava, että toimielinten käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta annetaan esityslistan valmistuttua yleisen tiedonsaannin kannalta tarpeellisia tietoja yleisessä tietoverkossa. Kunnan on verkkoviestinnässään huolehdittava, että salassa pidettäviä tietoja ei viedä yleiseen tietoverkkoon ja että yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä toteutuu.

Viestinnässä on käytettävä selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.”

Lausunto:

- voimassa olevassa laissa tätä pykälää vastaa 29 §:ää Tiedottaminen
- säädöksessä painotetaan aikaisempaa enemmän päätöksenteon valmistelun avaamista; lainkohdan 2 momentissa säädetään valmisteluasiakirjojen viemistä saataville yleiseen tietoverkkoon
- lainkohdan 3 momentissa korostetaan viestinnän selkeää kieltä ja yhdenvertaisuusnäkökulmaa
- säädöksen mukaan kunnalla on velvoite tiedottaa, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa
- säädös koskee kunnan toimintaa, johon luetaan koko kuntakonserni ja sen lisäksi kuntien välistä yhteistoimintaa sekä kunnan muuta omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvaa toimintaa
- Viestinnän sisältöasiaan lainkohdassa todetaan:
 - kunnan järjestämät palvelut
 - kunnan talous
 - kunnassa valmistelussa olevat asiat
 - edellä mainittuja koskevat suunnitelmat, asioiden käsittely, päätökset ja päätösten vaikutukset
- tiedottamisen laajuus ja tavat ovat edelleen pitkälti kunnan harkinnassa, mutta kunnalta edellytetään aktiivista otetta ja tehokasta viestintää
- hallintolaki ja laki kotoutumisen edistämisestä edellyttävät yksittäisten hallintoasioiden viestinnän osalta tulkausta/kääntämistä vähemmistökielen edustajille
- vaikka nykyisenä käytäntönä laajalti lieneekin jo julkistaa esityslistat ja pöytäkirjat yleisessä verkossa, tulee säädös edellyttämään kunnilta entistä laajempaa viestintää ja näin ollen se tulee vaatimaan niin ajallista kuin viestintäosaamiseen liittyviä resursseja

7. Kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoisista organisointitavoista (31, 34 ja 38 §)

31 § Toimielinmallit

”Valtuusto voi päättää, että

- 1) kunnanhallitukseen ja lautakuntaan voidaan valita vain valtuutettuja ja varavaltuutettuja, jolloin lautakuntaa voidaan kutsua valiokunnaksi (valiokuntamalli); ja**
- 2) kunnanhallituksen jäseniä valitaan lautakunnan tai valiokunnan puheenjohtajaksi (puheenjohtajamalli).**

Valtuusto voi hallintosäännössä määrätä, että palvelujen järjestämisvastuuta ja palvelujen tuottamista koskeva päätöksenteko erotetaan kunnassa eri viranomaisille (tilaaja-tuottajamalli).”

Lausunto:

- pykälä on mahdollistava
- pykälään ei ole huomautettavaa

34 § Toimielinten puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

”Valtuusto tai muu valinnasta vastaava toimielin valitsee jäseniksi valituista toimielimen puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan samassa vaalitoimituksessa, jollei valtuusto ole päättänyt 31 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta puheenjohtajamallista.

Valtuusto voi päättää, että valtuuston puheenjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä lautakuntien ja valiokuntien puheenjohtajat toimivat päätoimisena tai osa-aikaisena luottamushenkilönä.

Lausunto:

- uutena asiana säädetään poikkeamisesta puheenjohtajiston valinnasta samassa vaalitoimituksessa tilanteessa, jossa valtuusto olisi päättänyt 31 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun puheenjohtajamallin käyttöönotosta
- samoin uutena asiana kuntalaissa on pykälän toinen momentti, jonka mukaan valtuusto voi päättää, että valtuuston puheenjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä lautakuntien puheenjohtajat voisivat toimia päätoimisina tai osa-aikaisina luottamushenkilöinä. Toisaalta nykyisenkin lain katsotaan mahdollistavan pormestarin ja apulaispormestarin lisäksi myös muiden luottamushenkilöiden toimimisen tehtävässään päätoimisesti tai osa-aikaisesti
- säädös on mahdollistava eikä siihen ole huomautettavaa

8. Alueellisia toimielimiä koskevista ehdotuksista (37 §)

”Valtuusto voi asettaa alueellisia lautakuntia tai johtokuntia edistämään kunnan osa-alueen asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia. Valtuusto voi päättää, että alueellisen toimielimen jäsenet tai osa jäsenistä valitaan kunnan asianomaisen osa-alueen asukkaiden esityksestä.

Alueellisen toimielimen tehtävänä on kunnan päätöksentekoon vaikuttaminen sekä kunnan osa-alueen kehittäminen. Alueelliselle toimielimelle tulee varata mahdollisuus lausunnon antamiseen kuntastrategian sekä talousarvion ja –suunnitelman valmistelussa sekä asioissa, joiden ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin.

Alueellisen toimielimen muista tehtävistä ja toimivallasta määrätään hallintosäännössä.”

Lausunto:

- voimassa oleva laki mahdollistaa alueellisten toimielinten asettamisen nyt esitetyn tapaan. 37 § 1 momentti vastaa sisällöllisesti pääosin voimassa olevan lain § 18 2 momentin 3 kohtaa. Alueellinen lautakunta tai johtokunta olisi kunnan toimielin eli kunnan monijäseninen viranomainen, jolle voidaan siirtää toimivaltaa. Toimielimen jäsenet olisivat kunnan luottamushenkilöitä
- 37 § 2 ja 3 momentin sääntely on kuntalaissa uutta
- lakikohta mahdollistaa alueellisen toimielimen asettamisen ja määrittää ko. toimielimen toimintapuitteet. Alueellisen toimielimen perustaminen ja asettaminen tulee olla kunnan omassa harkinnassa. Pykälään ei ole huomautettavaa

9. Kuntastrategiasta (39 §)

”Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen
- 3) kunnan tehtäviä koskeissa laeissa säädetty palvelutavoitteet
- 4) omistajapolitiikka
- 5) henkilöstöpolitiikka
- 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja –suunnitelman laatimisessa säädetään 111 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Lausunto:

- lakikohta on uusi ja säätää lakisääteisestä kuntastrategiasta, joka on valtuuston merkittävien ohjausväline kunnan johtamisessa. Pykälän tavoitteena on vahvistaa kunnan toiminnan ohjaamista kokonaisuutena sekä liittää kunnan strateginen suunnittelu ja taloussuunnittelu nykyistä tiukemmin yhteen
- kuntastrategia antaisi myös mahdollisuuden luopua erillisistä valtuuston hyväksymistä strategioista, kuten palvelustrategia (palveluohjelma), omistajapolitiikkaa koskeva strategia, henkilöstöstrategia (henkilöstöohjelma) ja elinkeinostrategia (elinkeino-ohjelma) tms. sektorikohtaisista suunnitelmista, joilla palvelutuotantoa on kunnissa tähän saakka ohjattu
- kuntastrategia ei olisi oikeudellisesti sitova ja valituskelpoinen asiakirja
- lainkohta edellyttää, että strategiassa huomioidaan vähintään pykälän momentissa 1 luetellut asiat, ja että strategiaa laadittaessa arvioidaan kunnan nykytilanne ja toimintaympäristön tulevat muutokset sekä määritellään strategian toteutumisen arviointi ja seuranta
- ammattitaitoisesti laadittu kokonaisvaltainen kuntastrategia jalkauttamis- ja seurantamalleineen, ml. mittarit, selkeyttää kunnan johtamista. Pykälän 1 momentissa luetellut asiat ovat olennainen osa kunnan toimintaa
- pykälään ei ole huomauttamista

10. Kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä (40 ja 41 §)**40 § Kunnanhallituksen tehtävät****”Kunnanhallituksen tulee**

- 1) vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta**
- 2) vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta**
- 3) valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa**
- 4) edustaa kuntaa työnantajana ja vastata kunnan henkilöstöpolitiikasta**
- 5) vastata kunnan toiminnan yhteensovittamisesta**
- 6) vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta**
- 7) vastata kunnan sisäisestä valvonnasta**
- 8) huolehtia kunnan toiminnan riskienhallinnan järjestämisestä**

Lausunto:

- vastaa voimassa olevan lain pykälää 23 ja on kohtien 1 – 3 osalta sisällöltään yhteneväinen
- kohta 4 on laissa uusi, mutta vastaa jo nykyisin vakiintunutta käytäntöä
- kohdat 5 ja 6 vastaavat voimassa olevan lain § 23 2 momenttia (Kunnanhallitus tai johtosäännössä määrätty kunnan muu viranomainen antaa tarvittaessa ohjeita kuntaa eri yhteisöjen, laitosten ja säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin). Kuntakonsernin omistajaohjauksesta säädettäisiin tarkemmin kuntalain 47 §:ssä

- valtuusto päättää riskienhallinnan perusteista ja kunnanhallitus vastaa 40 §:n kohtien 7 ja 8 mukaan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kuntalaissa ei määritä sitä, miten sisäinen tarkastus tulee organisoida. Riskienhallinnassa tulee huomioida kunnan toiminnan riskit kokonaisvaltaisesti
- lakikohta täsmentää kunnanhallituksen tehtäviä voimassa olevaan lakiin verrattuna
- pykälään ei ole huomautettavaa

41 § Kunnanhallituksen puheenjohtaja

”Kunnanhallituksen puheenjohtaja johtaa poliittista valmistelua, jota kunnanhallituksen tehtävien toteuttaminen edellyttää. Kunnanhallituksen puheenjohtajan muista tehtävistä määrätään hallintosäännössä.”

Lausunto:

- kuntalaissa uusi pykälä
- on hyvä, että tehtävistä voidaan määrät hallintosäännössä, mikä antaa mahdollisuuden kuntakohtaisten erojen huomioimiseen
- pykälään ei ole huomautettavaa

11. Johtajasopimuksesta (43 §)

”Kunnan ja kunnanjohtajan on tehtävä johtajasopimus, jonka hyväksyy valtuusto.

Johtajasopimuksessa sovitaan ainakin kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan työnjaosta kunnan johtamisessa sekä muista johtamisen edellytyksistä.

Johtajasopimukseen voidaan ottaa määräyksiä menettelytavoista, joilla kunnanjohtajan viran hoitamiseen liittyvät erimielisyydet ratkaistaan 44 §:ssä tarkoitetun menettelyn sijasta. Johtajasopimuksessa voidaan tällöin sopia kunnanjohtajalle maksettavasta erokorvauksesta.”

Lausunto:

- lakikohta on uusi
- pykälään ei sinällään ole huomautettavaa. Se, saavutetaanko johtajasopimuksen tekemisellä sille lainkohdan perustelujen mukaiset tavoitteet, riippuu hyvin pitkälti siitä, miten ammattitaitoisesti ja ennakoiden johtajasopimuksen sisältö on laadittu. Pykälä sinällään jättää asian hyvin avoimeksi

12. Omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista koskevista ehdotuksista (6 §, 47 -49 §)

§ 6 määrittää kuntakonserniin kuuluvan kokonaisuuden. Tähän on otettu kantaa kohdassa 1.

47 § Omistajaohjaus

”Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä vaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan.

Toimenpiteet voivat liittyä ainakin perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön.”

Lausunto:

- pykälä on uusi ja sen tarkoitus on ohjata kuntia käyttämään omistajaohjauksellisia keinoja
- omistajaohjausasian ottaminen kuntalakiin on perusteltua ja tukee muutoinkin kuntalain uudistuksen mukanaan tuomaa kuntakonsernin kokonaisohjausajattelua
- pykälän sisältöön ei ole huomautettavaa

48 § Kunnan tytäryhteisöjen toiminta ja konserniohjeet

”Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisöjen hallituksen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisöjen toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Konserniohjeita sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

Konserniohjeissa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

- 1) kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta
- 2) konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä
- 3) tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeudesta
- 4) velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa
- 5) konsernin sisäisistä palveluista
- 6) kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä sekä
- 7) kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta

Lausunto:

- pykälä on kuntalaissa uusi
- pykälä tukee kokonaisvaltaista kuntakonsernin johtamista
- 4 momentin listaus ei rajoita konserniohjeen sisältöä, mutta ohjaa kuitenkin ottamaan ohjeeseen tietyt asiat
- pykälään ei ole huomauttamista

49 § Konsernijohto

”Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Hallintosäännössä määrätään konsernijohtoon tehtävistä ja toimivallan jaosta.

Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, ellei hallintosäännössä toisin määrätä.”

Lausunto:

- pykälä vastaa voimassa olevan liian 25a §:ää
- pykälään ei ole huomautettavaa

13. Kuntien yhteistoimintaa koskevista ehdotuksista (8 luku)

50 § Yhteistoiminnan muodot

”Kunnat ja kuntayhtymät voivat sopimuksen nojalla hoitaa tehtäviään yhdessä.

Kuntien julkisoikeudellisen yhteistoiminnan muotoja ovat yhteinen toimielin, yhteinen virka, sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta ja kuntayhtymä.

Kuntayhtymien julkisoikeudellisen yhteistoiminnan muotoja ovat yhteinen virka, sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta sekä liikelaitoskuntayhtymä.”

Lausunto:

- pykälä vastaa sisällöltään pääosin voimassa olevan lain 76 §:n sääntelyä
- pykälään ei ole huomautettavaa

51 § Yhteistoiminnan suhde julkisista hankinnoista annettuun lakiin

”Jos kunta sopii 8 §:n mukaisesti kunnalle laissa säädetyn tehtävän järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle, siirtämiseen ei sovelleta julkisista hankinnoista annettua lakia (348/2007).

Kuntien yhteistoimintaan ei sovelleta julkisista hankinnoista annettua lakia, jos yhteistoiminnan tarkoituksena on varmistaa kunnalle kuuluvan tehtävän hoitaminen kokonaisedun mukaisesti tai jos tehtävä on luonteeltaan ylikunnallinen. Tällaisen yhteistoiminnan tarkemmista edellytyksistä säädetään julkisista hankinnoista annetussa laissa.

Lausunto:

- pykälä ei muuta julkisista hankinnoista annetun lain soveltamisalaa, vaan selkiyttää sitä kunnallisten toimijoiden osalta
- pykälään ei ole huomautettavaa

52 § Yhteinen toimielin

”Kunta voi hoitaa tehtävää yhden tai useamman kunnan puolesta siten, että kunnilla on yhteinen toimielin, joka vastaa tehtävän hoitamisesta. Tehtävää hoitavaa kuntaa kutsutaan vastuukunnaksi.

Kunnat voivat sopia, että muut kunnat valitsevat osan yhteisen toimielinten jäsenistä. Lakisääteisessä yhteistoiminnassa jokaisella kunnalla on toimielimessä vähintään yksi kunnan valitsema jäsen.”

Lausunto:

- pykälä vastaa pääosin voimassa olevan lain 77 §:ää
- pöytäkirjan nähtävillä pidosta säädettäisiin uuden kuntalian 141 §:ssä.
- pykälään ei ole huomautettavaa

53 § Sopimus yhteisestä toimielimestä

”Yhteistä toimielintä koskevassa sopimuksessa on sovittava ainakin:

- 1) yhteisen toimielimen tehtävistä sekä tarvittaessa 8 §:ssä tarkoitetun järjestämisvastuun siirtämisestä**
- 2) yhteisen toimielimen kokoonpanosta ja muiden kuntien oikeudesta valita toimielimen jäseniä**
- 3) kustannusten perusteista ja jakautumisesta**
- 4) sopimuksen voimassaolosta ja irtisanomisesta**

Sopimuksessa voidaan myös sopia siitä, ettei vastuukunnan kunnanhallituksella ole oikeutta ottaa yhteisen toimielimen päättämää asiaa käsiteltäväkseen.”

Lausunto:

- säännös on kuntalaissa uusi
- sopimuksen sisällön ohjaaminen on perusteltua; sopimukseen voidaan tarpeen mukaan sisällyttää muutakin, kuin mitä pykälässä ohjataan tekemään
- pykälään ei ole huomautettavaa

54 § Yhteinen virka

”Kunnat ja kuntayhtymät voivat yhtäpitävillä päätöksillä perustaa yhteisen viran.

Viranhaltija on virkasuhteessa kaikkiin kyseisiin kuntiin ja kuntayhtymiin.

Järjestelyssä mukana olevien kuntien ja kuntayhtymien on sovittava ainakin työnantajan velvoitteiden hoitamisesta vastaavasta kunnasta tai kuntayhtymästä sekä kustannusten perusteista ja jakaantumisesta.”

Lausunto:

- pykälä täydentää voimassa olevan lain 76 §:n perusteella muotoutuneita kuntien käytäntöjä vastaavasti
- pykälän perusteella virka on mahdollista perustaa kuntien yhteiseksi, kuntayhtymien yhteiseksi sekä kunnan ja kuntayhtymän yhteiseksi
- pykälään ei ole huomautettavaa

55 § Sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta

”Kunnalle, kuntayhtymälle tai sen viranomaiselle laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, voidaan sopimuksella antaa virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi.

Sopimukseen on otettava tarpeelliset määräykset ainakin tehtävän sisällöstä, tehtävän hoidon seurannasta, kustannusten perusteista ja jakautumisesta sekä sopimuksen voimassaolosta ja irtisanomisesta.”

Lausunto:

- pykälässä säädetään tehtävän sopimuksen vähimmäissisällöstä
- pykälään ei ole huomautettavaa

56 § Kuntayhtymä

”Kuntayhtymä perustetaan kuntien välisellä valtuustojen hyväksymällä sopimuksella (perussopimus). Kuntayhtymän nimessä tulee olla sana kuntayhtymä.

Kuntayhtymä on oikeushenkilö, joka voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä käyttää puhevaltaa tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa.

Liikelaitosyhtymästä säädetään 66 §:ssä. Liikelaitoskuntayhtymään sovelletaan soveltuvin osin kuntayhtymää koskevia säännöksiä.”

Lausunto:

- pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 78 §:n 1 ja 2 momenttia sekä 80 §:ää
- pykälän sisältöön ei ole huomautettavaa

57 § Kuntayhtymän perussopimus

”Perussopimuksessa on sovittava ainakin:

- 1) kuntayhtymän nimestä, kotipaikasta ja jäsenkunnista
- 2) kuntayhtymän tehtävistä sekä tarvittaessa 8 §:ssä tarkoitetun järjestämisvastuun siirtymisestä
- 3) yhtymäkokousedustajien tai yhtymävaltuuston taikka muun ylintä päätösvaltaa käyttävän toimielimen jäsenten lukumäärästä ja äänivallan perusteista
- 4) kuntayhtymän muita toimielimistä sekä niiden tehtävistä, päätösvallasta ja koollekutsumisesta
- 5) siitä, mikä kuntayhtymän toimielin valvoo kuntayhtymän etua, edustaa kuntayhtymää ja tekee sen puolesta sopimukset, sekä millä tavoin oikeudesta kuntayhtymän nimen kirjoittamiseen päätetään
- 6) jäsenkuntien osuudesta kuntayhtymän varoihin ja vastuusta sen veloista sekä muista kuntayhtymän taloutta koskevista asioista

- 7) kuntayhtymän hallinnon ja talouden tarkastuksesta
- 8) kuntayhtymästä eroavan jäsenkunnan ja toimintaa jatkavien jäsenkuntien asemasta, sekä
- 9) kuntayhtymän purkamisesta ja loppuselvityksen suorittamisesta.

Perussopimuksessa voidaan sopia, että muussakin kuin lakisääteisessä yhteistoiminnassa muiden kuin 59 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimielinten kokoonpano on sovitettava sellaiseksi, että se vastaa jäsenkuntien valtuustossa edustettuina olevien eri ryhmien kuntavaaleissa saamaa ääniosuutta kuntayhtymän alueella vaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Perussopimuksessa voidaan myös sopia, että kuntayhtymän muun toimielimen kuin yhtymäkokouksen jäsenten ja varajäsenten tulee olla jäsenkuntien valtuutettuja ja että sopimuksessa määrätyissä asioissa päätöksen tekemiseen vaaditaan määräenemmistö.”

Lausunto:

- pykälä vastaa sisällöltään pääosin voimassa olevan lain 78 §:n 2 ja 3 momenttia
- pykälä määrittää sopimuksen vähimmäissisällön
- kokemuksemme perusteella vähimmäissisältöön kannattaa erikseen laittaa kohta kuntayhtymän vuosittaisen yli-/alijäämän käsittelystä

58 § Perussopimuksen muuttaminen

”Jos perussopimuksessa ei ole toisin sovittu, perussopimusta voidaan muuttaa, jos vähintään kaksi kolmannelta jäsenkunnista sitä kannattaa ja niiden asukasluku on vähintään puolet kaikkien jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta.

Lakisääteisessä yhteistoiminnassa jäsenkuntaa ei kuitenkaan voida ilman suostumustaan velvoittaa osallistumaan uusien vapaaehtoisten tehtävien hoitamiseen ja näistä aiheutuviin kustannuksiin.”

Lausunto:

- pykälä vastaa sisällöltään pääosin voimassa olevan lain 79 §:ää
- pykälään ei ole huomautettavaa

59 § Kuntayhtymän toimielimet

”Kuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhtymävaltuusto tai yhtymäkokous. Jäljempänä 62 §:ssä tarkoitettussa yhden toimielimen kuntayhtymässä päätösvalta jakautuu jäsenkunnille ja kuntayhtymän toimielimelle perussopimuksessa sovituin tavoin.

Kuntayhtymällä voi olla myös muita perussopimuksessa sovittuja toimielimiä.

Kuntien lakisääteisessä yhteistoiminnassa muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen toimielinten kokoonpano on sovitettava sellaiseksi, että se vastaa jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kuntavaaleissa saamaa ääniosuutta kuntayhtymän alueella vaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.”

Lausunto:

- pykälän sisältö vastaa pääosin voimassaolevan lain 81 §:ää
- pykälään ei ole huomauttavaa

60 § Yhtymävaltuusto

”Yhtymävaltuustosta on soveltuvin osin voimassa mitä valtuustosta säädetään.”

Lausunto:

- pykälä on kuntalaissa uusi
- yhtymävaltuuston edustajat valitaan kuntavaalikaudeksi
- yhtymävaltuuston tehtävät määräytyvät kunnan valtuustoa koskevien säännösten mukaisesti eikä niitä siten voida määrittää kuntayhtymän perussopimuksessa sillä tavoin kuin yhtymäkokouksen tehtäviä
- jos kuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttää yhtymävaltuusto, on hallinnon järjestäminen sidotumpaa kuin yhtymäkokoukseen perustuvassa kuntayhtymämallissa
- pykälän sisältöön ei ole huomautettavaa

61 § Yhtymäkokous

Mikäli kuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhtymäkokous, on kokous pidettävä vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Yhtymäkokousedustajan kuhunkin kokoukseen erikseen valitsee jäsenkunnan kunnanhallitus tai jäsenkunnan valtuuston päättämä kunnan muu toimielin.

Yhtymäkokouksen tehtävänä on ainakin:

- 1) päättää kuntayhtymän talousarviosta ja taloussuunnitelmasta
- 2) hyväksyä kuntayhtymän hallintosääntö
- 3) valita kuntayhtymän toimielimet
- 4) päättää luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista
- 5) valita tilintarkastajat, sekä
- 6) päättää tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta.

Yhtymäkokouksen julkisuudesta on voimassa, mitä valtuuston kokouksen julkisuudesta säädetään 102 §:ssä. Yhtymäkokousedustajan esteellisyydestä on voimassa, mitä valtuutetun esteellisyydestä säädetään 98 §:ssä.

Lausunto:

- pykälä on kuntalaissa uusi
- yhtymäkokousedustajia ei voitaisi enää nykyiseen tapaan valita kuntavaalikaudeksi, vaan sen sijaan edustajat on valittava kuhunkin kokoukseen erikseen. Tämän tavoitteena on vahvistaa jäsenkuntien kuntayhtymään kohdistuvaa omistajaohjausta, kun edustajat olisi tarkoitus valita kulloinkin käsiteltäviin asioihin liittyvän asiantuntemuksen perusteella
- pykälän 3 momentti säätää yhtymäkokouksen vähimmäistehtävät. Säädos on perusteltu

- Pykälän sisältöön ei ole huomautettavaa

62 § Yhden toimielimen kuntayhtymä

”Muussa kuin lakisääteisessä yhteistoiminnassa kunnat voivat päättää, että kuntayhtymällä on vain yksi toimielin. Tällöin kuntayhtymän päätösvalta jakaantuu jäsenkunnille ja kuntayhtymän toimielimelle perussopimuksessa sovituin tavoin. Toimielin vastaa kuntayhtymän toiminnasta, hallinnosta ja taloudenpidosta.

Yhden toimielimen kuntayhtymässä jäsenkuntien tulee ainakin:

- 1) valita jäsenet 1 momentissa tarkoitettuun toimielimeen**
- 2) valita tarkastuslautakunnan jäsenet ja tilintarkastusyhteisö sekä**
- 3) päättää vastuuvapaudesta siten kuin perussopimuksessa sovitaan.**

Yhden toimielimen kuntayhtymää koskevassa perussopimuksessa on 57 §:ssä mainitun lisäksi sovittava siitä, miten kuntayhtymän päätöksenteko järjestetään tilanteessa, jossa jäsenkunnat eivät ole tehneet yhtäpitäviä päätöksiä jäsenkuntien päätösvaltaan kuuluvassa asiassa.”

Lausunto:

- koska viimesijainen päätösvalta ei yhden toimielimen kuntayhtymässä ole kuntayhtymän omilla toimielimillä, mallia ei voida käyttää lakisääteisessä yhteistoiminnassa. Tämä rajaus yhden toimielimen kuntayhtymän käyttöalaan on uusi
- pykälän 3 momentti on uusi säädös (ei vastaavaa voimassa olevassa laissa); säädös on perusteltu
- pykälän sisältöön ei ole huomautettavaa

63 § Kuntayhtymästä eroaminen

”Jäsenkunta voi erota kuntayhtymästä. Jos muuta ei ole perussopimuksessa sovittu, eroaminen tapahtuu kalenterivuoden päättyessä jäsenkunnan ilmoitettua eroamisesta vähintään vuotta aikaisemmin.”

Lausunto:

- vastaa voimassa olevan lain 84 §:ää
- voimassa olevan lain mukaan eroaminen voi tapahtua valtuutettujen toimikauden päättyessä jäsenkunnan ilmoitettua eroamisesta toimikauden edeltävän kalenterivuoden loppuun mennessä
- eroamisen aikajänne voi nopeutua nykyiseen verrattuna
- eroaminen vuoden vaihteeseen ja siitä ilmoittaminen vuotta aiemmin helpottaa kuntayhtymän talouden suunnitteluprosessia nykyiseen käytäntöön verrattuna
- muutos on perusteltu eikä pykälän sisältöön ole huomauttamista

64 § Välimiesmenettely

”Yhteistoimintaa koskevassa sopimuksessa voidaan määrätä, että siitä aiheutuvat erimielisyydet ratkaistaan välimiesmenettelystä annetussa laissa (967/1992) säädetyssä järjestyksessä.

Lausunto:

- pykälä ei tuo muutosta nykyiseen lainsäädäntöön
- pykälään ei ole huomautettavaa

65 § Kuntaa koskevien säännösten soveltaminen kuntayhtymässä

”Kuntayhtymästä on soveltuvin osin voimassa, mitä kunnasta säädetään 2, 6, 10, 14, 18, 19, 22, 23 ja 29 §:ssä, 6 luvussa, 40, 41, 47 ja 48 §:ssä sekä 9 – 16 luvussa.

Kuntayhtymän johtavan viranhaltijan irtisanomisesta tai siirtämisestä muihin tehtäviin on soveltuvin osin voimassa, mitä kunnanjohtajasta säädetään 44 §:ssä. Päätöksen tekemiseen vaaditaan, että sitä kannattaa kaksi kolmasosaa kaikkien jäsenkuntien perussopimuksen mukaisesta yhteenlasketusta äänimäärästä.”

Lausunto:

Sovellettavat lainkohdat:

2 § Soveltamisala

6 § Kuntakonserni ja kunnan toiminta

10 § Kuntien seuranta ja laillisuusvalvonta (Luku: Valtion ja kunnan suhde)

14 § Valtuuston tehtävät

18 § Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

19 § Valtuustoryhmä ja sen toiminnan tukeminen

22 § Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

23 § Aloiteoikeus

29 § Viestintä

6 Luku Kunnan toimielimet

40 § Kunnanhallituksen tehtävät

41 § Kunnanhallituksen puheenjohtaja

47 § Omistajaohjaus

48 § Kunnan tytäryhteisöjen toiminta ja konserniohjeet

9 Luku Kunnallinen liikelaitos

10 Luku Luottamushenkilöt ja henkilöstö

11 Luku Henkilöstö

12 Luku Kunnan päätöksenteko- ja hallintomenettely

13 Luku Kunnan talous

14 Luku Hallinnon ja talouden tarkastus

15 Luku Kunnan toiminta markkinoilla

16 Luku Oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus

- pykälään ei ole huomautettavaa

14. Luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetuista muutoksista, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevista ehdotuksista (74 § 1 ja 4 mom.)

74 § Vaalikelpoisuus kunnanhallitukseen

”Vaalikelpoinen kunnanhallitukseen on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

- 1) kunnanhallituksen alaisena toimiva kunnan palveluksessa oleva henkilö
- 2) henkilö, joka on kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa
- 3) henkilö, joka on kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsen
- 4) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka lautakunnan esittelijänä tai muuten vastaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta, eikä
- 5) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle kunnanhallituksessa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Henkilöstön edunvalvonnasta asianomaisessa kunnassa huolehtivan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen puheenjohtaja ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Vaalikelpoinen ei myöskään ole henkilö, joka yhteisön neuvottelijana tai muussa vastaavassa ominaisuudessa vastaa edunvalvonnasta.

Enemmistön kunnanhallituksen jäsenistä on oltava muita kuin kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisö tai säätiön palveluksessa olevia henkilöitä.

Vaalikelpoinen kunnanhallituksen puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi ei ole kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva henkilö.”

Lausunto:

- sääntely tiukkenee nykyiseen verrattuna olennaisesti: voimassa oleva laki rajaa ulos kunnan keskushallinnossa hallituksen alaisena työskentelevät. Ehdotetun pykälän 1 momentin kohdat 4 ja 5 vastaavat voimassa olevaa lakia, samoin ehdotetun pykälän 2 ja 3 momentit. Ehdotetun pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdat ovat uusia, samoin 4 momentti
- lakiluonnoksen hallituksen esityksestä ilmenee, että kunnanhallitusta koskevat vaalikelpoisuussäännökset ovat kompromissi, jossa on otettu huomioon, ettei kunnan henkilöstöä voida sulkea kokonaan kunnanhallituksen ulkopuolelle. Kunnan henkilöstön vaikutusvaltaa on lisäksi rajattu säännöksellä, jonka mukaan enemmistön kunnanhallituksen jäsenistä on aina oltava muita kuin kunnan tai kuntakonsernin palveluksessa olevia henkilöitä. Vaalikelpoisuussäännöksiä osalta eniten keskustelua on herättänyt kunnan henkilöstön vahva osallistuminen oman kunnan päätöksentekoon luottamushenkilönä
- 74 § koskien vaalikelpoisuutta kunnanhallitukseen on hyväksyttävissä

15. Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevista ehdotuksista (81 ja 82 §)

81 § Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asema

”Päätoimiseen ja osa-aikaiseen luottamustoimeen voidaan valita henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan.

Päätoimisella luottamushenkilöllä on oikeus saada virka- tai työvapaa työstään päätoimisen luottamustoimen ajaksi. Jos päätoiminen luottamustoimi päättyy ennen aikaisesta vaalikelpoisuuden menettämisen tai erottamisen vuoksi, henkilöllä on oikeus keskeyttää virka- tai työvapaa ilmoittamalla keskeytyksestä työnantajalle vähintään kuutta kuukautta ennen työhön palaamistaan.

Osa-aikaisen luottamustoimen hoitamista varten tarvittavasta vapaasta kunnan luottamushenkilön on sovittava työnantajansa kanssa. Työnantaja ei voi ilman työhön liittyvää syytä kieltäytyä myöntämästä vapaata osa-aikaisen luottamustoimen hoitamista varten. Työnantajan on pyynnöstä annettava kirjallinen selvitys kieltäytymisen perusteista.

Valtuusto päättää päätoimiselle ja osa-aikaiselle luottamushenkilölle maksettavasta kuukausipalkasta ja korvauksista. Päätoimisella ja osa-aikaisella luottamushenkilöllä on oikeus saada vuosilomaa, sairauslomaa ja perhevapaa sekä työterveyshuollon palveluja samoin perustein kuin kunnallisella viranhaltijalla. Mitä tapaturmavakuutuslaissa (608/1948) säädetään työnantajasta ja työntekijästä sovelletaan vastaavasti kuntaan sekä päätoimiseen ja osa-aikaiseen luottamushenkilöön.”

Lausunto:

- sääntely on kuntalaissa uusi
- pykälä on mahdollistava ja sen vuoksi hyväksyttävissä

82 § Luottamushenkilön oikeus saada vapaata työstään luottamustoimen hoitamista varten

”Kunnan luottamushenkilöllä on oikeus saada vapaata työstään kunnan toimielimen kokoukseen osallistumista varten. Työnantaja voi kuitenkin kieltäytyä antamasta vapaata, jos työnantaja ei ole saanut tietoa tarvittavasta vapaasta viimeistään 14 päivää ennen kokouspäivää ja työnantajalla on kieltäytymiselleen työhön liittyvä painava syy.

Kunnan määräämän muun kuin 1 momentissa tarkoitetun luottamustoimen hoitamista varten sekä valtuustoryhmän kokoukseen osallistumista varten tarvittavasta vapaasta kunnan luottamushenkilön on sovittava työnantajansa kanssa.

Luottamushenkilön on ilmoitettava toimielimen ja valtuustoryhmän kokousajankohdat ja kunnan määräämät luottamustehtävät työnantajalle viipymättä sen jälkeen, kun hän on saanut ne tietoonsa. Työnantajan on pyydettyessä annettava kirjallinen selvitys kieltäytymisensä perusteista.”

Lausunto:

- pykälä vastaa voimassa olevan lain 32b §:ää
- uutena säädettäisiin 1 momentissa 14 pv:n raja
- pykälän sisältöön ei ole huomautettavaa

16. Sidonnaisuuksien ilmoittamisesta (85 §)

”Kunnan 2 momentissa tarkoitetun luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä. Ilmoitus on tehtävä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Ilmoitusvelvollisuus koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) tarkoittamia tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, valtuuston puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia sekä kunnanjohtajaa, pormestaria ja apulaispormestaria. Valtuuston päätöksellä ilmoitusvelvollisuus voidaan laajentaa koskemaan nimetyn toimielimen puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa sekä esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävään valittu.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta.

Kunnassa on pidettävä sidonnaisuuksista julkista rekisteriä yleisessä tietoverkossa. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamustoimen tai tehtävän päättyessä henkilöä koskevat tiedot on poistettava rekisteristä ja tietoverkosta.”

Lausunto:

- sääntely on kuntalaissa uusi
- lakiluonnoksen teksti sidonnaisuuksien ilmoittamisesta on hyväksyttävissä

17. Kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevista ehdotuksista (19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.)**19 § 2 mom.**

”Valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamiseksi kunta voi tukea valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä toimenpiteitä, joilla valtuustoryhmät edistävät kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tukea myönnettäessä on yksilöitävä tuen käyttötarkoitus. Tuen määrä valtuustoryhmittäin on ilmoitettava kunnan tilinpäätöksessä.”

83 § 3 mom.

”Kunta voi luottamushenkilöltä saadun valtuutuksen perusteella periä luottamushenkilölle maksetusta palkkiosta tuloverolain (1535/1992) 31 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun

luottamushenkilömaksun, jonka kunta tilittää puolueelle tai puolueyhdistykselle. Perittyjen luottamushenkilömaksujen määrä on ilmoitettava kunnan tilinpäätöksessä”

Lausunto:

- 19 § 2 mom. vastaa voimassa olevan lain 15b §:ää
- 83 § 3 mom. on uusi säädös
- 19 § 2 momentti tuo uutena asiana sen, että tuen määrä on valtuustoryhmittäin ilmoitettava kunnan tilinpäätöksessä
- pykälien kohdat ovat mahdollistavia ja ne ovat hyväksyttävissä

18. Otto-oikeuden rajaamisesta kunnanhallitukselle (93 §)

93 § Asian ottaminen kunnanhallituksen käsiteltäväksi

”Kunnanhallitus, kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja tai hallintosäännössä määrätty kunnan viranhaltija voivat ottaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi asian, joka on tämän lain nojalla siirretty kunnanhallituksen alaisen viranomaisen tai kunnanhallituksen jaoston toimivaltaan ja jossa asianomainen viranomainen on tehnyt päätöksen.

Asia on otettava kunnanhallituksen käsiteltäväksi viimeistään sen ajan kuluessa, jossa 138 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus on tehtävä.

Kunnanhallituksen käsiteltäväksi ei kuitenkaan saa ottaa:

- 1) lain tai asetuksen mukaisia lupa-, ilmoitus-, valvonta-, tai toimitusmenettelyä koskevia asioita
- 2) yksilöön kohdistuvia opetustoimen, terveydenhuollon tai sosiaalitoimen asioita, eikä
- 3) 52 §:ssä tarkoitetulle kuntien yhteiselle toimielimelle siirrettyjä asioita, jos asianomaiset kunnat niin sopivat.”

Lausunto:

- muutos on merkittävä, koska tähän saakka otto-oikeus on ollut kunnanhallituksen ohella myös lautakunnalla ja johtokunnalla
- muutos on hyväksyttävissä, koska kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja talouden hoitamisesta sekä kunnan toiminnan yhteensovittamisesta

19. Toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevista ehdotuksista (99 - 101 §) sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaisemisesta tietoverkossa (109 ja 110 §, 141 §)

99 § Toimielinten päätöksentekotavat

”Toimielimelle kuuluvista asioista voidaan päättää varsinaisessa kokouksessa, sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuvassa kokouksessa (sähköinen kokous) tai sähköisesti ennen kokousta (sähköinen päätöksentekomenettely).

Sähköisessä kokouksessa ja sähköisessä päätöksentekomenettelyssä kunnan tulee huolehtia tietoturvallisuudesta ja siitä, etteivät salassa pidettävät tiedot ole ulkopuolisen saatavissa.”

§ 100 Sähköinen kokous

”Sähköisessä kokouksessa läsnä oleviksi todettujen tulee olla keskenään yhdenvertaisessa näkö- ja ääniyhteydessä.”

§ 101 Sähköinen päätöksentekomenettely

”Valtuuston ja muiden toimielinten julkisia kokouksia lukuun ottamatta toimielimen päätöksenteko voi tapahtua suljetussa sähköisessä päätöksentekomenettelyssä.

Käsiteltävät asiat tulee yksilöidä kokouskutsussa ja mainita, mihin mennessä asia voidaan käsitellä sähköisessä päätöksentekomenettelyssä. Asia on käsitelty, kun kaikki toimielimen jäsenet ovat imaisseet kantansa asiaan ja käsittelyn määräaika on päättynyt. Asia siirtyy kokouksen käsiteltäväksi, jos yksikin jäsen sitä vaatii tai on jättänyt kantansa ilmaisematta.

Sähköisessä päätöksentekomenettelyssä tehdyt päätökset voidaan tarkastaa ennen kokousta.”

Lausunto:

- sääntely on kuntalaissa uutta
- muutos on tarpeen, koska kunnissa sähköinen kokouskäytäntö yleistyy koko ajan. Varsinkin kiireellisen ja yksittäisen asian kohdalla sähköinen kokouskäytäntö tuo joustavuutta
- sähköinen kokouskäytäntö edellyttää kattavan laajakaistaverkon olemassaoloa kunnissa

109 § Kunnan ilmoitukset

”Kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi julkaisemalla ne yleisessä tietoverkossa sekä tarpeen vaatiessa muulla kunnan päättämällä tavalla.

Ilmoitusten on oltava yleisessä tietoverkossa vähintään 14 vuorokautta, jollei asian luonteesta muuta johdu.”

Lausunto:

- pykälän toisi uutena sen, että kunnat voisivat luopua kunnan ilmoitusten osalta julkisista kuulutuksista koskevan lainsäädännön noudattamisesta
- ilmoitusten julkaiseminen tietoverkossa on jo arkipäivää, joten muutos ei ole ongelmallinen ja on siten hyväksyttävissä

110 § Tietojen saatavuus yleisessä tietoverkossa

Kunnan järjestämiä palveluja sekä kunnan toimintaa koskevat keskeiset tiedot on julkaistava yleisessä tietoverkossa. Yleisessä tietoverkossa on oltava saatavilla ainakin seuraavat tiedot:

- 1) kuntastrategia

- 2) hallintosääntö
- 3) talousarvio- ja suunnitelma
- 4) tilinpäätös
- 5) tarkastuslautakunnan arviointikertomus
- 6) kuntien yhteistoimintaa koskevat sopimukset
- 7) konserniohjeet
- 8) luottamushenkilöiden palkkioiden ja korvausten perusteet, sekä
- 9) palveluista perittävät maksut.”

Lausunto:

- sen lisäksi, että kunta laittaa säädetyt tiedot näkyville yleiseen tietoverkkoon, kunnan tulee kiinnittää huomiota siihen, että kunnan asukkailla olisi pääsy yleiseen tietoverkkoon esimerkiksi kirjastossa
- pykälän sisältöön ei ole huomautettavaa

141 § Päätöksen tiedoksianto kunnan jäsenille

”Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakunnan sekä kuntayhtymän 59 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen pöytäkirja siihen liittyvine oikaisuvaatimuksineen tai valitusohjeineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevissa säännöksistä muuta johdu. Pöytäkirjan sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta oikaisuvaatimus- tai valitusajan päättyessä.

Kunnan ja kuntayhtymän muun kuin 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen pöytäkirja pidetään vastaavasti yleisesti nähtävänä, jos asianomainen viranomainen katsoo sen tarpeelliseksi.

Kunnan jäsenten ja 138 §:n 2 momentissa tarkoitetun kunnan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluessa siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Asioissa, joihin sisältyy salassa pidettäviä tietoja, kunnan jäsenen oikaisuvaatimus- ja muutoksenhaku-aika alkaa seitsemän päivän kuluttua siitä, kun toimielimen pöytäkirja on allekirjoittamisen jälkeen tarkastettu ja muu päätöspöytäkirja allekirjoitettu.”

Lausunto:

- pykälän sisältöön ei ole huomautettavaa

20. Alijäämän kattamisvelvollisuudesta määrääjassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottamisesta kuntayhtymiin (111 §)

111 § Talousarvio ja suunnitelma

”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että se toteuttaa kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset puitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.”

Lausunto:

- 111 § 1 momentin kohta, joka velvoittaa kunnat huomioimaan talousarviossa kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet on perusteltu. Toisaalta konserniin kuuluvat yritykset ovat itse vastuussa velvoitteistaan, ja esim. osakeyhtiölain mukaan kunta omistajana vastaa yhtiön tekemästä sitoumuksesta tai yhtiön velvoitteista vain ja ainoastaan yhtiöön sijoittamallaan pääomalla. Osakkeenomistajan maksimaalinen tappio on täten se rahamäärä, jonka hän on yhtiöön sijoittanut. Lakiteksti on epäselvä siltä osin, tarkoittaako tämä talousarviossa laadittavaksi konsernituloslaskelman ja konsernirahoituslaskelman ja mahdollisesti -taseen, vai riittääkö että entiseen tapaan laaditaan vain kunnan laskelmat ja muutoin huomioidaan kuntakonsernikokonaisuuden vastuut ja velvoitteet
- 111 § 2 momentin kohta, jonka mukaan talousarvion tulee toteuttaa kuntastrategiaa, on järkeenkäypä ja ohjaa kuntasektorin suunnittelutoimintaa systemaattisemmaksi sekä ohjaa

jalkauttamaan strategiaa käytännön toimintaan. Toisaalta tämä on osa johtamisosaamista ja -johtamiskulttuuria eikä sen pitäisi olla lainsäädännön varassa

- 111 § 3 momentin mukaan kunnan (ei kuntakonsernin) tulee kattaa kertynyt alijäämä neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan neljän vuoden aikana eli käytännössä viiden vuoden aikana. Lainkohta on perusteltu, terävöittää taloussuunnittelua sekä pakottaa kunnat konkreettisiin toimenpiteisiin tasapainottamisohjelmien laadinnassa ja toimeenpanossa. Tarvittavien toimenpiteiden sisällyttäminen taloussuunnitelmaan (ei erillistä tasapainottamissuunnitelmaa) on perusteltu. 119 § mukaisen erityisen vaikeissa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn kohdalla pitäisi kuitenkin harkita nyt aiottua laajempaa ja pidempää siirtymäaikaa, jotta kunnat ehtivät suorittaa tarvittavat toimenpiteet kuntatalouden kuntoon saattamiseen. Kuntalaki on muuttumassa samassa yhteydessä kuin valtionosuusudistus suoritetaan. Valtionosuusleikkaus rokottaa erityisesti pieniä, syrjäisiä kuntia ja syö pohjaa jo suunnitelluilta toimenpiteiltä
- kuntayhtymien alijäämän kattamisvelvollisuuteen ei ole huomautettavaa, lainkohta on perusteltu

21. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyistä (119 ja 120 §)

119 § Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely

”Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen 2 ja 3 momentissa tarkoitettua erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksistä täyttyy.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 111 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohti laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä 1000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
- 3) asukasta kohti laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 %, sekä
- 4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Edellä 3 momentissa tarkoitettujen tunnuslukujen raja-arvot lasketaan vuosittain Tilastokeskuksen ylläpitämistä konsernitilinpäätöksen tiedoista. Tunnuslukujen

laskentaperusteina käytetään Tilastokeskuksen käyttämiä laskentaperusteita ja kunnan vahvistamaa tuloveroprosenttia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun selvityksen tekee arviointiryhmä, jonka jäsenistä yhden nimeää valtiovarainministeriö ja yhden kunta. Valtiovarainministeriö nimeää kuntaa kuultuaan ryhmän puheenjohtajaksi kunnasta ja ministeriöstä riippumattoman henkilön. Ryhmä tekee ehdotuksen kunnan asukkaiden palvelujen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä.

Valtuuston on käsiteltävä ryhmän toimenpide-ehdotukset ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriön tietoon mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten. Valtiovarainministeriö tekee ryhmän toimenpide-ehdotuksen ja valtuuston päätösten perusteella ratkaisun kuntarakennelaissa tarkoitetun erityisen selvityksen tarpeellisuudesta kuntajaon muuttamiseksi.”

Lausunto:

- asia on nykyisin osa kunnan peruspalveluiden valtiosuudesta annettua lakia ja siirtyy nyt osaksi kuntalakia
- pykälän 2 momentin mukaan kunta voisi joutua arviointimenettelyyn silloin, jos se ei pysty kattamaan taseeseen kertynyttä alijäämää (peruskunta, ei kuntakonserni) säädettyssä 4 vuoden määräajassa (uusi kohta). Arviointimenettelystä päättää valtiovarainministeriö, ja näin ollen arviointimenettely voidaan jättää käynnistämättä tai se voidaan suorittaa tavanomaista kevyempänä, jos esimerkiksi kattamaton alijäämä katsotaan kunnan taloudelliseen kantokykyyn nähden niin vähäiseksi, ettei se vaaranna palveluita
- pykälän 3 momentin mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää pelkästään siksi, jos kuntakonsernin (aikaisemmin kunta) kertynyt alijäämä on viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1000 €/as ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 €/as
- lisäksi arviointimenettely voitaisiin käynnistää, jos kaikki neljä (aikaisemmin kuusi) kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin (aikaisemmin kunnan) talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet säädetyt raja-arvot. Tunnusluvut ja raja-arvot:
 - kuntakonsernin vuosikate ilman kunnan peruspalvelujen valtiosuuden harkinnanvaraista korotusta on negatiivinen (aikaisemmin kunnan)
 - kunnan tulovero-% on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tulovero-% (aikaisemmin 0,5 prosenttiyksikköä)
 - asukasta kohti laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 %:lla (aikaisemmin kunnan lainamäärä/as.) sekä
 - kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus on vähintään 50% (aikaisemmin kunnan suhteellinen velkaantuneisuus)
- asian siirtäminen osaksi kuntalaki on perusteltua ja selkeyttää lainsäädäntöä
- pykälän toinen momentti on perusteltu ja terävöittää kuntien taloussuunnittelua, tarvittavien toimenpiteiden suunnittelua ja niiden toimeenpanoa. Nykyisen lainsäädännön myötä mahdollistuneiden alijäämän kertymien sekä nyt meneillään olevien mittavien yhdenaikaisten muutosten, esimerkiksi valtiosuusuudistus ja

kuntalakiuudistus, vuoksi monien, etenkin pienten ja syrjäisten kuntien tilanne vaatii nyt lakiehdotuksen 149 §:ssä ehdotettua siirtymää pidemmän siirtymäajan

- koska kuntakonserniin kuuluvat yhtiöt vastaavat omista velvoitteistaan ja kunta esim. osakeyhtiölain mukaan vastaa yhtiöiden velvoitteista vain sijoittamansa pääoman määrän verran, olisi oikeimmin laskea tunnusluvut kaikilta osin vain kunnan, ei kuntakonsernin, tulokseen ja taseeseen pohjautuen. Myös se, että osa on laskettu peruskunnan ja osa kuntakonsernin lukuihin perustuen tekee lakikohdista sekavan ja vaikeasti tulkittavan
- kunnan tulovero-%: iin liittyvän raja-arvon muutos on oikeansuuntainen, mutta ei riittävä
- kunnan velkaantuneisuuden osalta tunnuslukujen laskennassa pitäisi huomioida se, jos kunnalla on likvidejä sijoitusvaroja

120 § Arviointimenettely kuntayhtymässä

”Jos kuntayhtymä ei ole kattanut kuntayhtymän taseeseen kertynyttä alijäämää 111 § 3 momentissa säädetystä määräajassa, valtiovarainministeriö voi määrätä kuntayhtymää ja jäsenkuntia kuultuaan riippumattoman selvityshenkilön, jonka tehtävänä on laatia ehdotus kuntayhtymän talouden tasapainottamista koskevaksi kuntayhtymän ja jäsenkuntien väliseksi sopimukseksi. Selvityshenkilön tulee ehdotusta laatiessaan kuulla kuntayhtymää ja jäsenkuntia.

Kuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävän toimielimen ja jäsenkuntien valtuustojen on käsiteltävä 1 momentissa tarkoitettu selvityshenkilön ehdotus sopimukseksi. Jäsenkunnat voivat hyväksyä sopimuksen 58 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla. Sopimus on annettava valtiovarainministeriölle tiedoksi.”

Lausunto:

- pykälä on perusteltu ja looginen kuntia koskevan arviointimenettelyn kanssa

22. Tarkastuslautakuntaa koskevista ehdotuksista (122 §)

122 § Tarkastuslautakunta

”Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat**
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla**
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää**

- 4) huolehtia kunnan ja en tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteen sovittamisesta
- 5) valvoa 85 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoituksen valtuustolle tiedoksi, sekä
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esityksen tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aiheutta.”

Lausunto:

- pykälään ei ole huomauttamista

23. Tilintarkastuksesta (123 §)

123 § Tilintarkastus

”Valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön, jonka tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä yhteisö (JHTT-yhteisö). Yhteisön on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi julkishallinnon ja -talouden hyväksytty tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja). Tilintarkastajat toimivat tehtävissään virkavastuulla.

Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole peruteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

Tilintarkastusyhteisö voidaan valita enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten.

Tilintarkastuksella on oltava edellytykset riippumattoman ja riittävän laajan tilintarkastuksen toimittamiseen. Jos edellytykset riippumattomaan tarkastukseen puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta tehtävää tai luovuttava siitä.”

Lausunto:

- valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön, jonka tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä yhteisö (JHTT-yhteisö) (aikaisemmin henkilö tai yhteisö)
- tilintarkastusyhteisö voidaan valita enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten (aikaisemmin: valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien ...)

- kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä (uusi säännös)
- muutokset ovat kunnan ja kuntakonsernin tilintarkastuksen tehokkuuden ja laadun sekä kokonaisnäemyksen saannin osalta perusteltuja eikä pykälään ole huomauttamista

24. Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeudesta (125 §)

125 § Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan tietojensaantioikeus

”Tarkastuslautakunnalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita tarkastuslautakunta pitää tarpeellisina arviointitehtävän hoitamiseksi.

Tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta ja muilta kuntakonserniin kuuluvilta yhteisöiltä ja säätiöiltä tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita tilintarkastaja pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.”

Lausunto:

- tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta ja muilta kuntakonserniin kuuluvilta yhteisöiltä ja säätiöiltä tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita tilintarkastaja pitää tarpeellisina tarkastustehtävän suorittamiseksi (aikaisemmin vain kunnan viranomaisilta, ei kuntakonserniin kuuluvilta yhteisöiltä ja säätiöiltä)
- pykälän muutos on linjassa edellisen pykälän muutoksen kanssa ja hyväksyttävissä. Jonkin verran epäselväksi jää se, onko kunnan tilintarkastajalla joka tapauksessa oikeus saada tietoja muilta kuntakonserniin kuuluvilta yhteisöiltä ja säätiöiltä sellaisessa tapauksessa, että jotakin tarkastuksen järjestämiseen perustellusta syystä yhteisöön tai säätiöön on valittu jokin muu tilintarkastaja kuin kuntaan
- koska tarkastuslautakunnantehtäviin kuulu arvioida sekä kunnan että kuntakonsernin osalta tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta, pitäisikö tarkastuslautakunnalla olla vastaavat oikeudet kuin pykälässä säädetään tilintarkastajille myös kuntakonserni mukaan lukien

25. Kunnan toimintaa markkinoilla koskevista ehdotuksista kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittamisesta, kunnan kiinteistön luovutuksesta ja julkisen palvelun velvoitteesta (15 luku)

127 § Kunnan toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

”Kunnan hoitaessa 7 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus).

Kunta ei hoida tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla ainakaan, jos:

- 1) kunta tuottaa lain perusteella omana toimintanaan palveluja kunnan asukkaille ja muille, joille kunnan on lain perusteella järjestettävä palveluja
- 2) tehtävää hoidetaan 50 §:ssä tarkoitetulla tavalla yhteistoiminnassa lakiin perustuvan yhteistoimintavelvoitteen perusteella ja palveluja tuotetaan omana toimintana alueen asukkaille ja muille, joille on lain perusteella järjestettävä palveluja
- 3) tehtävää hoidetaan 50 §:ssä tarkoitetulla tavalla yhteistoiminnassa ja kyseessä on julkisista hankinnoista annetun lain 10 §:ssä tai vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun lain (349/2007) 19 §:ssä tarkoitetun sidosyksikön tai sidosyrityksen toiminnasta taikka ja yhteistoimintaan ei muutoin sovelleta kilpailuttamisvelvollisuutta
- 4) kunta järjestää laissa tarkoitettua opetuksen tai koulutuksen järjestämis lupaa , toimilupaa tai oppilaitoksen ylläpitämis lupaa edellyttämää koulutusta, edellä mainitussa luvassa määrättyjä muita tehtäviä tai tuottaa palveluja tällaiseen opetukseen kiinteästi liittyvinä oppilas- ja opiskelijatoinä
- 5) toiminta perustuu lakiin perustuvaan monopoliasemaan tai muodostaa luonnollisen monopolin tai tuottaa välittömästi näihin liittyviä palveluja, tai
- 6) kunta ostaa, myy tai vuokraa kiinteistöjä ja toiminta liittyy kunnan maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuun alueiden käytön suunnittelutehtävän hoitoon.

Kunta toimii kilpailutilanteessa markkinoilla, jos se osallistuu tarjouskilpailuun. Kunta ei kuitenkaan toimi kilpailutilanteessa markkinoilla, jos se osallistuu tarjouskilpailuun 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetun opetuksen tai koulutuksen tai luvassa määrätyn muun tehtävän järjestämiseksi.”

128 § Yhtiöittämisvelvollisuutta koskevat poikkeukset

”Yhtiöittämisvelvollisuuden estämättä kun voi hoitaa omana toimintanaan 127 §:ssä tarkoitettua tehtävää, jos:

- 1) toiminnan on katsottava olevan vähäistä
- 2) lain perusteella kunta voi nimenomaisesti tuottaa palveluja toiselle taholle tai osallistua tällaista toimintaa koskevaan tarjouskilpailuun
- 3) kunta tuottaa tukipalveluja kunnan tytäryhteisöille
- 4) kunta tuottaa palveluja julkisista hankinnoista annetun lain 10 §:ssä tarkoitetulle sidosyksikölle taikka vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun lain 19 §:ssä tarkoitetulle sidosyritykselle tai yhteisyritykselle
- 5) kunta vuokraa toimitiloja pääasiassa käytettäväksi kunnan omassa toiminnassa ja kuntakonserniin kuuluville tytäryhteisöille tai käytettäväksi sellaisessa palvelutuotannossa, jonka tuotannon kunta on kilpailuttanut
- 6) kunta tuottaa palveluja kunnan tai kunnan tytäryhteisön palveluksessa oleville henkilöille palvelussuhteen perusteella, tai
- 7) toiminta liittyy välittömästi valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetun valmiussuunnitelman mukaiseen poikkeusoloja koskevaan varautumisvelvollisuuteen.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään palveluista, sovelletaan myös tavaroiden myyntiin kilpailutilanteessa markkinoilla.”

129 § Hinnoittelu kunnan toimiessa kilpailutilanteessa markkinoilla

”Kunnan toimiessa 128 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kilpailutilanteessa markkinoilla kunnan on hinnoiteltava toimintansa markkinaperusteisesti.”

130 § Kunnan myöntämän lainan, takauksen tai muun vakuuden antamisen toisen velasta tai muusta sitoumuksesta

”Kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädettyistä tehtävistä. Kunta ei voi myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos niihin sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla.

Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kokonaan kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä omistuksessa ja määräysvallassa.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden, joka liittyy liikuntalain (/), kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain (728/1992) tai nuorisolain mukaisen tehtävän edistämiseen. Takauksen ja muun vakuuden antamisen edellytyksistä on kuitenkin voimassa, mitä siitä on erityislainsäädännössä erikseen säädetty. Lisäksi kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden, jos se perustuu lain perusteella hyväksytyyn tukiohjelmaan tai yksittäiseen tukeen.

Kunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.”

131 § Kunnan omistaman kiinteistön luovutus tai vuokralla antaminen

”Kunta voi luovuttaa tai antaa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi omistamansa kiinteistön kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle tarjouskilpailulla, jolle ei aseteta ehtoja. Tarjouskilpailun on oltava avoin ja siitä on tiedotettava riittävästi.

Kunnan luovuttaessa tai antaessa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi omistamansa kiinteistön ilman 1 momentin mukaista tarjouskilpailua, puolueettoman arvioijan on arvioitava kiinteistön markkina-arvo tai markkinaperusteinen vuokrataso.

Kunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.”

132 § Julkisen palvelun velvoite

”Kunta voi antaa määräaikaisen julkisen palvelun velvoitteen kunnan asukkaiden hyvinvoinnin kannalta tarpeellisten palvelujen turvaamiseksi kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle palveluntuottajalle, jos markkinoiden toiminta on puutteellista. Ennen julkisen palvelun velvoitteen antamista kunnan on selvítettävä, toimivatko markkinat riittävästi.

Julkisen palvelun velvoite on annettava kirjallisesti ja siinä tulee määritellä palvelun tuottamiseen ja korvauksen määräytymiseen liittyvät keskeiset ehdot. Palvelun turvaamiseen maksettavissa korvauksissa on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin komission yleistä taloudellista etua koskevissa valtioneuvoston päätöksissä säädetään.

Palveluntuottaja on valittava avoimessa ja syrjimättömässä menettelyssä. Jos julkisen palvelun velvoite täyttää julkisista hankinnoista annetussa laissa säädetyn hankintasopimuksen tai käyttöoikeussopimuksen määritelmän, palveluntuottajan valinnassa on noudatettava julkisista hankinnoista annetun lain mukaista menettelyä.”

133 § Kilpailulain soveltaminen

”Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi kilpailulain (948/2011) perusteella puuttua kunnan, kuntayhtymän tai niiden määräysvaltaan kuuluvan yhteisön harjoittamaan kilpailulain vastaiseen menettelyyn tai toiminnan rakenteeseen.”

Lausunto:

- §128 määrittää yhtiöittämisvelvollisuutta koskevat poikkeukset. Pykälän 4 momentin mukaan yhtiöittämisvelvollisuutta ei ole, jos kunta tuottaa palveluja julkisista hankinnoista annetun lain 10 §:ssä tarkoitetulle sidosyksikölle taikka vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun lain 19 §:ssä tarkoitetulle sidosyritykselle tai yhteisyritykselle. Tämä kohta on jo aiheuttanut tulkintaerimielisyyksiä tilintarkastajien ja kuntaliiton edustajien välillä. Esimerkki: Kuhmon kaupungin tytäryhtiö Kuhmon Lämpö Oy tuottaa lämpöenergiaa ja myy sen pääosin omistajilleen Kuhmon kaupunki ja Kuhmo Oy. Kuhmon kaupunki myy lämpöä kaupungin taajama-alueella oleville yksityistalouksille ja yrityksille. Tilintarkastajan mukaan toiminta tulisi yhtiöittää ja kuntaliiton lakimiehen antaman epävirallisen lausunnon mukaan ei. Lainkohta toisin sanoen vaatisi jonkinlaista täsmentämistä
- §129 Kunnan toimiessa 128 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kilpailutilanteessa markkinoilla kunnan on hinnoiteltava toimintansa markkinaperusteisesti. Kohtaa pitänee tulkita niin, että olipa esim. kunnan lämmönmyynti yhtiöitetty tai ei, myynnin tulee tapahtua markkinaehtoiseen hintaan
- Kuhmon kaupunginvaltuusto on päättänyt linjauksesta, että pääsääntöisesti lainoja tai lainantakauksia ei myönnetä kaupunkikonsernin ulkopuolisille tahoille. Hallituksen esitys kuntalaiksi on liian tiukka pykälän 130 osalta. Tämän pykälän 2. momentin mukaan ” Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin

tai se on kokonaan kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä omistuksessa ja määräysvallassa”

- lakikohta on epälooginen siinä mielessä, että sen perusteella kunta voisi lainoittaa muitakin kuin konserniyhtiöitä, mutta takuiden tai muiden vakuuksien antaminen kilpailutilanteessa toimiville yrityksille on mahdollista vain kuntakonserniin kuuluville yrityksille
- Kuhmon kaupungin näkemyksen mukaan nykyiseen tilanteeseen ei ole tarvetta tehdä muutoksia. Lainojen tai takausten myöntäminen tulee olla kunnan omassa harkinnassa. Muutos rajoittaa kuntien liikkumavaraa elinkeinopolitiikan osalta. Esimerkiksi valtion vientilainoitusyhtiö Finnvera tekee rahoituspäätöksensä tueksi riskianalyytit. Kunta ei yleensä anna lainaa, mikäli Finnvera ei lainaa myönnä. Pykälän 130 osalta kirjaus ” Kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei voi myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos niihin sisältyy merkittävä taloudellinen riski.” on oikeansuuntainen

26. lakiluonnoksen rakenteesta ja siirtymäsäännöksistä.

149 § Alijäämän kattamista ja arviointimenettelyä koskevat siirtymäsäännökset

”Lain 111 §:n 3 momentissa säädettyä velvollisuutta kattaa kunnan taseeseen kertynyt alijäämä sovelletaan ensimmäisen kerran tilikauden 2015 tilinpäätöksessä taseeseen kertyneeseen alijäämään.

Sen estämättä, mitä 111 §:n 3 momentissa säädetään velvollisuudesta kattaa kunnan taseeseen kertynyt alijäämä, alijäämän tulee olla katettu viimeistään tilikauden 2022 tilinpäätöksessä, jos kunnan taseeseen kertynyt alijäämä on tilikauden 2015 tilinpäätöksessä yli 500 euroa asukasta kohden.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä koskevan 119 §:n 1 ja 3-5 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran tilikautena 2017 ja 2 momenttia ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään, jos alijäämä ei ole katettu tilikauden 2020 tilinpäätöksessä. Edellä 2 momentissa säädetyssä tapauksessa arviointimenettelyä sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään, jos alijäämä ei ole katettu tilikauden 2022 tilinpäätöksessä. Vuosina 2015 ja 2016 erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 63a §:ää ja sen perusteella annettua asetusta.

Arviointimenettelyä kuntayhtymässä koskevaa 120 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään, jos alijäämä ei ole katettu tilikauden 2020 tilinpäätöksessä.

- jo aiemmin 111§:n ja 119§:n kohdalla mainitulla tavalla uskomme, että tämän hetkisen lainsäädännön sallimalla tavalla joidenkin kuntien alijäämät ovat voineet kertyä mittaviksi.

Toisaalta valtionosuusuudistus on tulossa voimaan yhtä aikaa kuntalain uudistuksen kanssa. Valtionosuusuudistus rokottaa ennen kaikkea pieniä ja syrjäisiä kuntia ja aiheuttaa jo sinällään mittavat sopeuttamisvaateet. Talouden sopeuttaminen pykälässä mainituin siirtymäajoin voi koitua mahdottomaksi toteuttaa